

דין וחשבון שנתי

הממונה על יישום חוק חופש המידע

במשרד לאזרחים ותיקים

לשנת 2013

עפ"י סעיף 5(א) לחוק חופש המידע, התשנ"ח-1998

תמוז תשע"ד, יולי 2014

הדו"ח מתפרסם באתר האינטרנט של המשרד:

www.vatikim.gov.il

המשרד לאזרחים ותיקים, רח' קפלן 3, הקריה, ירושלים 91919, טל: 02-6547022, פקס: 02-6547034

3 Kaplan St., Hakiry, Jerusalem 91919, Israel, Tel: 972-2-6547022 Fax: 972-2-6547034

המשרד לאזרחים ותיקים

תוכן עניינים

פרק	עמוד
מבוא	4
מבנה המשרד - תרשים ארגוני	5
בעלי תפקידים	6
תפקידי המשרד	7
דרכי התקשרות ופנייה למשרד	8
דרכים ליצירת קשר עם בעלי תפקידים	9-10
סקירת עיקרי פעילות המשרד בשנת 2013	11-20
פרק א: הכנה לאומית לתהליכי הזדקנות האוכלוסיה	11
הקמת הוועדה להיערכות אסטרטגית להזדקנות האוכלוסיה בישראל	11
תכנית האב היישובית לאזרחים ותיקים	11
פרק ב: תחום פניות הציבור ומיצוי זכויות אזרחים ותיקים וניצולי שואה	11-13
מוקד 8840* - המרכז לפניות ציבור של המשרד לאזרחים ותיקים	12
פרויקט לעד	13
פרויקט לדורות	13
הכנה לפרישה	13
פרק ג: תחום בריאות, רווחה וסיעוד	13-15
הקמת "יחידות סגולה" בבתי החולים	14
רופאים מתמחים בגריאטריה	14
עלון "זכויות שוות זהב"	14
מרכז הידע לחקר הזדקנות האוכלוסייה בישראל	14
תוכנית אב לזקני העדה האתיופית	15
מרכזי חוסן	15
פרק ד: תחום קהילות - התנדבות	15-16
מסלול שנת שירות התנדבותית ממלכתית לאזרחים ותיקים	15
"והדרת פני זקן" - תכנית סיוע לאזרחים ותיקים באמצעות בנות ובני השירות האזרחי והלאומי	15-16
פרק ה: תחום חינוך, השכלה וקשר בין-דורי	17-18
סטודנטים למען אזרחים ותיקים	17
"ותיקים בתנועה" - תנועות הנוער למען אזרחים ותיקים	17
מזקנים אתבונן - תכנית הקשר הרב דורי	17-18
תכנית תהילה - השלמת השכלת יסוד למבוגרים	18
קתדראות ואוניברסיטאות עממיות	18
מחקרים	18

המשרד לאזרחים ותיקים

19-20	פרק ו : תחום תרבות ופנאי
19	מועדון צרכנות "ותיקים ונהנים"
19	קולנוע - הנחה על סרטים ישראלים
20	ליגת פטאנק
20	פרק ז : תחום ניצולי שואה, תיעוד והשבת רכוש
20	תמיכה בארגוני ניצולי שואה
20	פרויקט HEART - השבת רכוש יהודי מתקופת השואה
20	"והגדת לבנד" - תיעוד מורשת זכויות ורכוש יהדות ערב ואיראן
21-22	תקציב 2013
23	תקציב 2014
24	חוקים ותקנות
25-30	תמיכות
31	פרסומים, חוברות ועלוני מידע לציבור
32	יחידות במשרד המעניקות שירות לאזרח
33	הנחיות מנהליות
33	מאגרי מידע
33	קרנות ומלגות במימון המשרד
33	הרשויות הציבוריות שהמשרד אחראי על תחומי פעילותן - מנהלת השירות האזרחי לאומי

המשרד לאזרחים ותיקים

מבוא

המשרד לאזרחים ותיקים אמון על קבוצת אוכלוסיה של כ-830,000 אזרחים ותיקים (גברים מגיל 67 ונשים מגיל 62), המהווים כ-10% מאוכלוסיית ישראל. בשנים 2031 – 2035 קבוצת אוכלוסיה זו צפויה להגיע לכ-1,700,000 איש אשר יהוו כ-15% מהאוכלוסיה. מדובר בפלח אוכלוסיה הגדל יותר, באופן משמעותי, מכל פלח אוכלוסיה אחר, זאת בעקבות העליה בתוחלת החיים וכניסת דור ה"בייבי בום" לגיל הפרישה.

ב-160 שנה האחרונות תוחלת החיים עלתה בכל עשור בכשנתיים וחצי (בעולם המפותח). תוחלת החיים הממוצעת בישראל היא מהגבוהות בעולם ועומדת על 80 (גברים) ו-84 (נשים) כאשר לפני 40 שנה תוחלת החיים הממוצעת בישראל עמדה על 70 ו-73 (בהתאמה). בשנים 2031 – 2035 תוחלת החיים הממוצעת בישראל תעמוד על 84 ו-89 (בהתאמה). נתונים אלה, המצביעים על מגמה דמוגרפית דרמטית בעולם ובישראל, מחייבים את המדינה ומוסדותיה להיערך מראש ובאופן מיוחד על מנת להתאים את כלל המנגנונים והמערכות לטובת טיפול במגמה.

כמשרד העומד בחזית ההתמודדות עם אתגר הזיקנה בעידן המודרני, ונוכח המגמה המתוארת לעיל, אנו פועלים לשינוי תפיסתי-תודעתי בציבוריות הישראלית כלפי האזרחים הוותיקים, שרובם המכריע חיוניים ופעילים בקהילה. כמו כן, אנו בונים תשתיות ארוכות טווח, במטרה לשפר את איכות חייהם ומעמדם של האזרחים הוותיקים במדינה. המשרד לאזרחים ותיקים פועל הן במישורים הנוגעים לקשישים החלשים ביותר, כלכלית ובריאותית, והן עבור "הקשישים החדשים" המבקשים חיים מלאי תוכן, כגון בתעסוקה, התנדבות, לימודים ופנאי.

בהתאם לחוק חופש המידע, מוגש בזאת דיווח על עיקרי פעילות המשרד לאזרחים ותיקים בשנת 2013. יצוין כי המשרד לאזרחים ותיקים מפעיל מאז 2008 את מוקד *8840 לפניות אזרחים ותיקים. המוקד הוקם בשל היעדר המידע על זכויות בקרב זקנים וכן בשל הקושי במימושן, בין היתר עקב בירוקרטיה. מוקד *8840 נועד לסייע לאזרחים הוותיקים בבירור הזכויות וכן להנגיש את המידע אודות זכויות, שירותים והטבות המגיעים לציבור האזרחים הוותיקים. בנוסף, ב-2011 פעל המשרד לביצוע תיקון בחוק האזרחים הוותיקים, תיקון אשר קבע כי רשויות ציבוריות יידעו את המשרד בדבר הזכויות וההטבות שהן מעניקות לאזרחים ותיקים. המשרד לאזרחים ותיקים אמון על יידוע האזרחים הוותיקים על המידע שהתקבל. לאור כל זאת, משרדנו רואה חשיבות רבה במתן מידע לציבור, בשקיפות ובהנגשת המידע אודות פעילות המשרד.

המשרד לאזרחים ותיקים

בעלי תפקידים²

ח"כ אורי אורבך - השר לאזרחים ותיקים
עו"ד גלעד סממה - מנכ"ל המשרד לאזרחים ותיקים
לפי א'-ב':
מר שילה אדלר - ראש מטה השר
גבי אורנית אדרעי - מרכזת בכירה חינוך מבוגרים
מר שלום בוחבוט – ראש תחום חינוך מבוגרים
מר קובי בלייך - סמנכ"ל בכיר למינהל ופרויקטים
גבי נועה בלכר אורנשטיין – מנהלת תחום קשרים בינלאומיים
גבי מיטל בן נון – מרכזת בכירה תמיכות ומכרזים וממונה על משאבי אנוש, רווחה והדרכה
עו"ד אורית בקר - עוזרת ליועץ משפטי
גבי יפית בר – ראש תחום דיור ושיכון
גבי עירית גוטמן - מרכזת בכירה פניות ציבור, ממונה על חוק חופש המידע
מר אפי גלעד - מרכז בכיר, חינוך מבוגרים מחוזי
מר נוריאל גץ - יועץ השר
עו"ד יעלה גרין לשם - עוזרת ליועץ המשפטי
גבי ברכי דליצקי – ראש תחום קהילות
גבי מיטל הוברט-אשכנזי - מרכזת בכירה בריאות וסיעוד
עו"ד סורל הרלב - היועץ המשפטי
גבי הילה ותקין - יועצת השר
גבי שרה זילברשטיין-היפש - מנהלת תחום פניות ציבור
מר אסי טלמון - יועץ מקצועי לשר
גבי זהרה כהן - מנהלת תחום רווחה
מר אהרון מור - מנהל אגף בכיר להשבת זכויות ורכוש יהודי
גבי מיכל סויסה ברנד - מרכזת בכירה רשויות מקומיות
מר גיא פורמן - עוזר מנכ"ל
גבי אודיה פז - מנהלת לשכה מנכ"ל
מר יגאל פחימה - מרכז נכסים ולוגיסטיקה
גבי אור פירון-זומר - עוזרת מנכ"ל
גבי הודיה קדמי - מרכזת בכירה, חינוך מבוגרים מחוזי
גבי קרינה קליגר - מנהלת תחום תקציבים ותוכניות עבודה
מר יוחאי רביבו - יועץ השר
גבי יעל שביט - רכזת לשכה שר
גבי עידית שמואליאן - יועצת לשר

---

² מעודכן לחודש יוני 2014

המשרד לאזרחים ותיקים

תפקידי המשרד

להלן ייעוד המשרד ותפקידיו כפי שנקבעו בהחלטות הממשלה:

- לשמש גוף מטה לממשלה בנושא הטיפול באזרחים הוותיקים.
- לסייע בגיבוש מדיניות והמלצות בנושא שיפור מעמד האזרחים הוותיקים, איכות חייהם הפיזית והנפשית ומערך המתנדבים למען האזרחים הוותיקים.
- להוות גוף תיאום, אינטגרציה, חשיבה ומעקב בנושאים הקשורים לאזרחים ותיקים ולמעמדם.
- פיתוח וייעול השירותים הקיימים לאזרחים ותיקים וקידום פרויקטים בתחום פעילותו של המשרד.
- תיאום בין משרדי הממשלה וגופים נוספים הפועלים בתחומי פעילותו של המשרד תוך איגום משאבים מקצועיים וכספיים במקרים המתאימים.
- בקרה ומעקב אחר יישום חקיקה הנוגעת לאזרחים ותיקים וזכויותיהם וקידום עבודת מטה לייזום תיקוני חקיקה במידת הצורך.
- התמקדות בטיפול בששת התחומים הבאים: בריאות וסיעוד – לרבות בדיקת השירותים הניתנים לאזרחים ותיקים, מיפוי בעיות והצעת תוכניות לשיפור השירות ולקידום רפואה מונעת; רווחה – לרבות טיפול בנושאים סוציאליים, בתעסוקת אזרחים ותיקים, בתרבות הפנאי ובקידום פעולות לרווחת האזרחים הוותיקים מול המגזר השלישי; שיכון – לרבות קידום פתרונות דיור ייעדיים לאזרחים ותיקים; סיוע לאוכלוסיות מיוחדות - ובכלל זה אזרחים ותיקים מעוטי יכולת, נכים ובעלי צרכים מיוחדים, ניצולי שואה, המגזר הערבי ועולים חדשים; פניות ציבור - בכלל זה הקמת מרכז מידע לאזרחים ותיקים אשר ירכז מידע בדבר השירותים הניתנים לאזרחים ותיקים ויקל על נגישות למידע ולשירותים; מערך מתנדבים למען אזרחים ותיקים.
- ענייני השבת זכויות ורכוש יהודי, לרבות תיעוד ורישום זכויות היהודים יוצאי ארצות ערב ואיראן.
- אגף לחינוך מבוגרים, למעט לנושא תמיכות בגופים המקיימים פעילות ללימוד המורשת ולהעמקת הידע בנושא כוחות המגן והמחתרות בתקופה של טרם המדינה.

המשרד לאזרחים ותיקים

דרכי התקשרות ופנייה למשרד

כתובת למכתבים:

המשרד לאזרחים ותיקים, רחוב עם ועולמו 3 ירושלים מיקוד 9546303

פניות הציבור

טלפון 03-7779125/6

פקס 03-6092887

מוקד *8840 לפניות האזרחים הוותיקים

טלפון *8840 או 12228840

פקס 02-5605034

מייל infovatikim@pmo.gov.il

כתובת מוקד *8840: ת.ד. 2512 בני ברק מיקוד 5112401

אתר האינטרנט של המשרד:

ניתן לפנות למשרד לאזרחים ותיקים באמצעות **אתר האינטרנט** של המשרד

בכתובת www.vatikim.gov.il.

פנייה אל ממונה חופש המידע:

עירית גוטמן

ממונה על חוק חופש המידע

טלפון 03-7779126

פקס 03-6092887

מייל iritg2@pmo.gov.il

המשרד לאזרחים ותיקים
זרכים ליצירת קשר עם בעלי תפקידים³:

שם	תפקיד	טלפון	פקס	מייל
ח"כ אורי אורבך	השר לאזרחים ותיקים	02-6547020	02-6547035	urio@pmo.gov.il
עו"ד גלעד סממה	מנכ"ל המשרד	02-6547022	02-6547034	gilads@pmo.gov.il
שילה אדלר	ראש מטה השר	02-6547020	02-6547035	shiloa@pmo.gov.il
עידית שמואליאן	יועצת לשר	02-6547020	02-6547035	idits@pmo.gov.il
יוחאי רביבו	יועץ השר	02-6547020	02-6547035	yochair@pmo.gov.il
הילה ותקין	יועצת השר	02-6547020	02-6547035	hilava@pmo.gov.il
נוראל גץ	יועץ השר	02-6547020	02-6547035	nurielg@pmo.gov.il
אסי טלמון	יועץ לשר	02-6547020	02-6547035	asit@pmo.gov.il
יעל מזרחי	רכזת לשכה בכירה, לשכת השר	02-6545020	02-6547035	yaelm@pmo.gov.il
סיגלית בגיזדה	רכזת לשכה בכירה, לשכת השר	02-6547020	02-6547035	sigalitb@pmo.gov.il
רוני עזרא	רכזת לשכה, לשכת השר	02-6547020	02-6547035	ronie@pmo.gov.il
יפית ברש	רכזת לשכה, לשכת השר	02-6547020	02-6547035	yafitb@pmo.gov.il
יעל שביט	רכזת לשכה, לשכת השר	02-6547002	02-6547035	yaelsh@pmo.gov.il
אור פירון-זומר	עוזרת מנכ"ל	02-6547022	02-6547034	orp@pmo.gov.il
גיא פורמן	עוזר מנכ"ל	02-6547044	02-6547034	guyf@pmo.gov.il
אודיה פז	מנהלת לשכה מנכ"ל	02-6547059	02-6547034	odeyap@pmo.gov.il
איילת מור	רכזת לשכה בכירה מנכ"ל	02-6547022	02-6547034	ayeletmo@pmo.gov.il
קובי בלייך	סמנכ"ל בכיר למינהל ופרוייקטים	02-6547001	02-6547066	kobib@pmo.gov.il
מיטל שלי גורדו	רכזת לשכת סמנכ"ל	02-6547001	02-6547066	meitalsh@pmo.gov.il

³ מעודכן לחודש יוני 2014

המשרד לאזרחים ותיקים

karinak@pmo.gov.il	02-6547034	02-6547014	מנהלת תחום תקציבים ותוכניות עבודה	קרינה קליגר
igalp@pmo.gov.il	02-6547076	02-6547038	מרכז נכסים ולוגיסטיקה	יגאל פחימה
sorelh@pmo.gov.il	02-6547034	02-6547064	היועץ המשפטי	סורל הרלב
oritb@pmo.gov.il	02-6547034	02-6547064	עוזרת ליועץ המשפטי	אורית בקר
yeelal@pmo.gov.il	02-6547034	02-6547064	עוזרת ליועץ המשפטי	יעלה גרין-לשם
aharonm@pmo.gov.il	02-6547066	02-6547043	מנהל בכיר השבת זכויות ורכוש יהודי	אהרון מור
saras@pmo.gov.il	03-6092887	03-7779125	מנהלת תחום פניות הציבור	שרה זילברשטיין-היפש
iritg2@pmo.gov.il	03-6092887	03-7779126	מרכזת בכירה פניות הציבור, ממונה על חוק חופש המידע	עירית גוטמן
zoharac@pmo.gov.il	02-6547066	02-6547033	מנהלת תחום רווחה	זהרה כהן
shalomb@pmo.gov.il	02-6547066	02-6547028	ראש תחום חינוך מבוגרים	שלום בוחבוט
meitalh@pmo.gov.il	02-6547066	02-6547073	מרכזת בכירה בריאות	מיטל הוברט-אשכנזי
noabl@pmo.gov.il	02-6547066	02-6547009	מנהלת תחום קשרים בינלאומיים	נועה בלכר אורנשטיין
yafitba@pmo.gov.il	02-6547066	02-6547012	ראש תחום דיור ושיכון	יפית בר
brachid@pmo.gov.il	02-6547066	02-6547017	ראש תחום קהילות	ברכי דליצקי
meitalb@pmo.gov.il	02-6547066	02-6547021	מרכזת בכירה תמיכות ומכרזים וממונה על משאבי אנוש רווחה והדרכה	מיטל בן נון
oranite@pmo.gov.il	02-6547066	02-6547041	מרכזת בכירה חינוך מבוגרים	אורנית אדרעי
hodayak@pmo.gov.il	02-6547066	02-6547042	מרכזת בכירה חינוך מבוגרים	הודיה קדמי
efraimg@pmo.gov.il	02-6547066	02-6547030	מרכז בכיר חינוך מבוגרים	אפי גיל-עד
michalsw@pmo.gov.il	02-6547034	02-6547074	מרכזת בכירה רשויות מקומיות	מיכל סויסה ברנד

המשרד לאזרחים ותיקים

סקירת עיקרי פעילות המשרד בשנת 2013

א. הכנה לאומית לתהליכי הזדקנות האוכלוסיה

הקמת הוועדה להיערכות אסטרטגית להזדקנות האוכלוסיה בישראל

לאור החלטות ממשלה קודמות והחלטה להכריז על אתגר הזיקנה כאחד מחמשת היעדים האסטרטגיים איתם על הממשלה הנוכחית להתמודד ולהיערך, הוקמה במהלך שנת 2013 ועדת בין משרדית להיערכות אסטרטגית להזדקנות האוכלוסיה בישראל בהובלת המשרד לאזרחים ותיקים והמועצה הלאומית לכלכלה ובשיתוף גופים רבים אחרים (משרד האוצר, משרד הכלכלה, משרד המשפטים, משרד הרווחה, בנק ישראל, נציבות שירות המדינה, רשות המיסים, ביטוח לאומי, גיוניט ישראל). ועדה זו בוחנת מספר נושאים: שילובם של האזרחים הוותיקים בשוק העבודה ובקהילה, סיעוד ובריאות ומערכות פנסיוניות. פרק שילוב בתעסוקה ופרק שילוב בקהילה מתוכננים להסתיים במהלך 2014 לצורך הגשת המלצות לממשלה.

תכנית האב היישובית לאזרחים ותיקים

בהתאם להחלטת הממשלה המשרד לאזרחים ותיקים פועל לפיתוח תכנית אב יישובית לאזרחים ותיקים ברשויות המקומיות. תכנית זו נועדה למפות את התשתיות הפיזיות והאחרות הקיימות בכל רשות מקומית ולהתאימן לצרכי האזרחים הוותיקים ברשות ולמאפייניה הייחודיים. עד כה הופעלה התכנית ב-60 רשויות מקומיות. נוכח תוצרי התכנית עד כה המשרד בוחן בשנת 2014 ביצוע המשיך התוכנית במתכונת יישומית.

ב. תחום פניות הציבור ומיצוי זכויות אזרחים ותיקים וניצולי שואה

תחום פניות הציבור במשרד לאזרחים ותיקים עוסק בכל הקשור לטיפול ולמתן מענה לפניות האזרחים הוותיקים בכל נושא, לרבות זכויות האזרחים הוותיקים. במאי 2008 הוקם המרכז לפניות ציבור של המשרד לאזרחים ותיקים - מוקד 8840*. בפברואר 2009 הורחבה פעילותו לתחום הסיוע לניצולי השואה במיצוי זכויות עד לחודש פברואר 2012, על פי החלטות ממשלה. המוקד פועל לסייע לאזרחים הוותיקים בבירור זכויותיהם, כולל מתן מידע בכתב אודות כלל הזכויות, השירותים וההטבות המגיעות להם. כמו כן, המוקד פונה לאזרחים שנה לקראת הפרישה כדי ליידע אותם אודות זכויות אזרחים ותיקים ולמתן מידע חיוני לקראת הפרישה.

אנשי קשר:

מנהלת תחום פניות הציבור

שרה זילברשטיין-היפש

טלפון 03-7779125

פקס 03-6092887

מייל saras@pmo.gov.il

מען למכתבים: רחוב עם ועולמו 3 ירושלים

המשרד לאזרחים ותיקים

מרכזת בכירה פניות הציבור וממונה על חוק חופש המידע

עיריית גוטמן

טלפון 03-7779126

פקס 03-6092887

מייל iritg2@pmo.gov.il

מען למכתבים: רחוב עם ועולמו 3 ירושלים

מוקד *8840 - המרכז לפניות ציבור של המשרד לאזרחים ותיקים

מוקד *8840 הוקם בשנת 2008 על ידי המשרד לאזרחים ותיקים במטרה להוות כתובת מרכזית לקבלת פניות של אזרחים ותיקים ובני משפחותיהם ולמתן מידע אודות כלל הזכויות, השירותים וההטבות המגיעים לציבור האזרחים הוותיקים. צוות המוקד כולל יועצים, רכזים ומוקדנים המטפלים בפניות אזרחים ותיקים (כולל ניצולי שואה) בתחומים שונים: זכויות האזרח הוותיק, ביטוח לאומי, בריאות, דיור, ביטוח ופנסיה, הכנה לפרישה, רווחה, צרכנות, תרבות, פנאי וכל נושא הקשור לחיי היום יום של האזרח הוותיק.

מאז הקמתו במאי 2008 ועד לסוף שנת 2013 טיפל המוקד במעל ל- 300,000 אזרחים ותיקים מתוך כ- 800,000 אזרחים ותיקים החיים היום בישראל, מתוכם כ- 130,000 ניצולי שואה שקיבלו סיוע בבירור זכויותיהם. בשנת 2013 התקבלו במוקד *8840 94,424 פניות ופנו למוקד 62,975 פונים, מתוכם, 39,878 פונים חדשים אשר מעולם לא פנו קודם לכן למוקד *8840 של המשרד.

מוקד *8840 משמש כמרכז לפניות הציבור של המשרד לאזרחים ותיקים והוא אמון על מתן מידע וסיוע בנושאים הקשורים לזכויות האזרחים הוותיקים. מעבר לכך, המוקד משמש כשער של המשרד לאזרחים הוותיקים וככלי מרכזי עבור המשרד לקשר הישיר עם האזרחים הוותיקים.

דרכים ליצירת קשר עם מוקד *8840:

טלפון *8840

פקס 02-5605034

מייל infovatikim@pmo.gov.il

אתר אינטרנט www.vatikim.gov.il

כתובת למכתבים: ת.ד. 2512 בני ברק מיקוד 5112401

להלן קישור לטופס פניה למוקד:

[טופס פניה למוקד *8840 - בירור זכויות](#)

המשרד לאזרחים ותיקים

פרויקט לעד: בירור זכויות ניצולי שואה

על פי החלטת ממשלה מס' 4252 בנושא הטיפול הממשלתי בניצולי השואה מיום 12.02.2012, אמון המשרד לאזרחים ותיקים על נושא הפעלת המתנדבים שיסייעו לניצולי שואה, בין היתר, בהעברת מידע לניצולי שואה אודות סיוע הניתן על ידי גופים שונים. בין השנים 2009 עד לסוף שנת 2013 הופעל פרויקט "לעד" באמצעות הסוכנות היהודית. במסגרת הפרויקט הכשיר המשרד מערך מתנדבים שהגיעו לבתייהם של ניצולי שואה וסייעו להם במילוי שאלון בירור זכויות, שאלון "לדורות" (תיעוד סיפורי חייהם של ניצולי שואה) וטפסים נוספים. עד לסוף שנת 2013 הוכשרו כ- 5,500 מתנדבים שסייעו לכ- 60,000 ניצולי שואה.

פרויקט "לדורות"

על פי החלטת ממשלה מס' 3474 מיום 4.5.2008 בנושא "הכרה והוקרה של ניצולי שואה", מקדם המשרד לאזרחים ותיקים את פרויקט "לדורות", אשר מטרתו לתעד את קורות חייהם של ניצולי השואה החיים בארץ, לדורות הבאים. עד כה תועדו אלפי סיפורים אשר מרביתם והועלו לאתר האינטרנט הממלכתי שכתובתו www.ledorot.gov.il. נכון למועד פרסום הדו"ח האתר מכיל 5,040 סיפורים, כ- 900 סיפורים נוספים תועדו אך לא עלו לאתר האינטרנט בשל אי הסכמה לפרסום וכן ישנם כ- 1,000 סיפורים נוספים המצויים בבדיקה לפני העלאה לאתר. למשתתפים שסיפורם תועד במסגרת הפרויקט מוענקים אות ותעודת הוקרה לאות הערכה על השתתפותו בפרויקט. השנה נוספה אפשרות למלא את השאלון באופן מקוון בטופס של ממשל זמין:

[@pmo.gov.il](https://forms.gov.il/globaldata/getsequence/getsequence.aspx?formType=ledorot)

הכנה לפרישה

המשרד מעמיד, באמצעות מוקד פניות הציבור, מידע בתחום ההכנה לפרישה במגוון תחומים – זכויות אזרחים ותיקים, מושגי יסוד ודגשים בפרישה, סיווג תשלומים (פנסיה), תעסוקה, התנדבות, לימודים ופנאי, זכויות במוסד לביטוח לאומי ועוד. אוכלוסיית היעד היא עובדים לקראת גיל פרישת חובה (נכון להיום, גיל 62 לנשים וגיל 67 לגברים). המטרה היא לספק מידע לתכנון הפרישה כפלטפורמה להעצמה אישית וכלכלית ומניעת משברים וזעזועים, תוך הענקת כלים שיסייעו לעובד הפורש בקבלת החלטות נכונות וכן הגברת מודעות המעסיקים לחשיבות ההכנה לפרישה. ניתן לפנות למוקד *8840 לקבלת פרטים בנושא באמצעות טופס פנייה מתאים.

ג. תחום בריאות, רווחה וסיעוד

המשרד לאזרחים ותיקים פועל בתחומי הבריאות, סיעוד ורווחה מתוך שאיפה להגשים את החזון "נפש בריאה בגוף בריא". המשרד פועל ליישום פרויקטים ותוכניות עבודה בנושאי בריאות, סיעוד ורווחה לאזרחים ותיקים ברמה הארצית, וכן לקידום התיאום בין הגופים השונים העוסקים בתחום. כמו כן, המשרד נותן חשיבות לקידום ומימוש זכויות האזרח הוותיק בתחום בריאות,

המשרד לאזרחים ותיקים

סיעוד ורווחה במסגרות השונות כגון: בתי חולים, בתי אבות, מרכזי שיקום, קופות חולים ועוד. במקביל פועל המשרד לאיסוף נתונים ופיתוח מאגר מידע ומחקרים בתחום בנושא בריאות, סיעוד ורווחה לאזרח הוותיק.

הקמת "יחידות סגולה" בבתי החולים

רבים מהאזרחים הוותיקים המאושפזים בבתי החולים אינם מודעים לזכויות שונות להן הם עשויים להיות זכאים לאור השינוי במצבם הבריאותי, עם שחרורם לקהילה. כדי לסייע לאוכלוסייה זו ולהנגיש את המידע שמגיע לחולה, פועל המשרד להקמת מוקדים בבתי החולים ברחבי הארץ. מתנדבים שיוכשרו בפרויקט וילוו בעובדת סוציאלית ייעודית יגיעו למיטותיהם של האזרחים הוותיקים המאושפזים ויידעו אותם ואת בני משפחותיהם אודות הזכויות הבריאותיות להן הם עשויים להימצא זכאים, כגון: גמלת סיעוד, זכויות והטבות לניצולי שואה, עובדים זרים ועוד. יחידת סגולה ניסיונית הוקמה במרכז הרפואי שיבא ובימים אלה מקדם המשרד הקמה של יחידות סגולה נוספות במספר בתי חולים נוספים ברחבי הארץ.

רופאים מתמחים בגריאטריה

לפרויקט זה חשיבות גדולה בשל המחסור ברופאים גריאטרים בארץ. על מנת לעודד התמחות רופאים בתחום, המשרד לאזרחים ותיקים בשיתוף משרד הבריאות מממן תקנים לעידוד רופאים מתמחים בגריאטריה.

עלון "זכויות שוות זהב"

המשרד הפיק את עלון "זכויות שוות זהב" לאזרחים ותיקים בתחום הבריאות. עלון זה מרכז בתוכו את הזכויות השונות שמגיעות לאזרח הוותיק בעקבות האשפוז בבית חולים כללי או בבית חולים גריאטרי. בשנת 2013 כ- 20,000 חוברות חולקו בבתי החולים, בכנסים ובימי עיון שהמשרד לקח בהם חלק. העלון מחולק בשפות עברית, אנגלית ורוסית וכולל מהדורה בעברית המותאמת לאוכלוסייה החרדית. העלון זמין גם באתר המשרד בקישור הבא:

<http://vatikim.gov.il/Projects/Documents/lamitaspez-internet.pdf>

מרכז הידע לחקר הזדקנות האוכלוסייה בישראל

מרכז ידע תשתיתי הפועל בסיוע המשרד לאזרחים ותיקים החל משנת 2008. המרכז כולל מגוון מאגרי מידע שנועדו להנגיש מידע חופשי בנושאי גרונטולוגיה וזקנה עבור סטודנטים, חוקרים, אנשי מקצוע וקובעי מדיניות. מרכז הידע מכיל מאגר ביבליוגרפי דו-לשוני מקיף, מאגר לוחות סטטיסטיים (משאב), מאגר נתונים מקושר ומאגרים משולבים. במסגרת שותפות זו, קידם המשרד לאזרחים ותיקים את צירוף מדינת ישראל לרשימת המדינות החברות בארגון SHARE ERIC האירופאי המבצע את סקר הבריאות, ההזדקנות והפרישה באירופה. כתובת אתר האינטרנט של מרכז הידע: <http://igdc.huji.ac.il>.

המשרד לאזרחים ותיקים

תוכנית אב לזקני העדה האתיופית

תוכנית זו משותפת למשרד לאזרחים ותיקים, אשל ומשרד הקליטה. החזון הוא להחזיר עטרה ליושנה ולהבטיח מקום של כבוד לזקנים יוצאי אתיופיה בקהילה כתורמים ונתרמים במכלול ההיבטים של חיי הקהילה. תוכנית זו מופעלת במספר ישובים כאשר המשרד מממן פיתוח שירותי מידע וייעוץ להנגשת שירותים קיימים, פיתוח תחומי החברה הפנאי והיחסים הבידוריים, קידום בריאות, סיפורי חיים וגינון חקלאי. בשנת 2013 תוכנית זו פעלה בערים: נתניה ואשדוד.

מרכזי חוסן

המשרד לאזרחים ותיקים מממן חלק מפעילות מרכזי חוסן בישובי שדרות ועוטף עזה (חוף אשקלון, משמר הנגב, אשכול ושדות נגב). מרכזי החוסן הוקמו כצורך מהשטח ותפקידם לשמר חוסן נפשי. פיתוח התכניות לקשישים במרכזי החוסן בא לידי ביטוי, בין היתר, במענה פסיכוגריאטרי, בעיקר לנפגעי חרדה, מתן טיפולים נפשיים במרכזי חוסן לאזרחים הוותיקים (ובמידת הצורך לבני משפחותיהם) ועוד.

ד. תחום קהילות - התנדבות

מסלול שנת שירות התנדבותית ממלכתית לאזרחים ותיקים

במהלך שנת 2013 יזמו המשרד לאזרחים ותיקים ומשרד החינוך את החלטת ממשלה 791 מיום 20.10.2013 בנושא שנת התנדבות של אזרחים ותיקים. מטרת הפעילות היא קידום מערכת התנדבותית אזרחית שבמסגרתה תינתן האפשרות לאזרחים ותיקים לבצע תקופת התנדבות במסגרות פעילות לתועלת הציבור, הקהילה והחברה. זאת, באופן שיביא לידי ביטוי את כישוריו, יכולתו וניסיונו של האזרח הוותיק. שנת התנדבות זו תהווה שנת מעבר, "שער כניסה" של האזרחים הוותיקים לאחר פרישתם לאפיקי עניין, תמלא את חייהם תוכן ותעודד המשך של חיים פעילים, תוך חיזוק תחושת החשיבות והתועלת שלהם לעצמם ולחברה. הפרויקט נמצא במהלך שנת 2014 בפיתוח.

"והדרת פני זקן" - תכנית סיוע לאזרחים ותיקים באמצעות בנות ובני השירות האזרחי והלאומי

המשרד לאזרחים ותיקים מפעיל משנת 2007 את מיזם "והדרת פני זקן". המיזם מפעיל בנות ובני שירות אזרחי לאומי במתן סיוע חברתי למען אוכלוסיית האזרחים הוותיקים ופועל פועל בשלושה מגזרים - במגזר הכללי, במגזר החרדי ובמגזר בני המיעוטים. מיזם והדרת הינו בבחינת פורץ דרך בקרב השירות האזרחי לאומי, בכל הקשור לעשייה של מתנדבים למען אזרחים ותיקים. במסגרת התכנית מגיעים כיום כ-650 בני ובנות שירות אזרחי ולאומי לכ-9,500 אזרחים ותיקים. אוכלוסיית היעד הינה אזרחים ותיקים החשים בדידות כשאר המטרה היא ליצור סביבה תומכת באמצעות בני ובנות השירות האזרחי והלאומי המגיעים לבתי האזרחים הוותיקים מדי שבוע ומסייעים להם בכל הקשור לשגרת היום-יום שלהם, שילוב בחיי הקהילה, בבחינת מקדם בריאות אל מול תחושת הבדידות. המתנדב מגיע על בסיס קבוע בהתאם לצורך פעם/פעמיים בשבוע במועדים קבועים לביתו של הקשיש לעשייה משותפת. לכל מתנדב ישנם בין 5-7 בתים בממוצע. עיקרי העשייה:

המשרד לאזרחים ותיקים

- ❖ קשר חברתי - מתן תמיכה פיזית ורגשית בכל הקשור למצבו ובריאותו ורווחתו של הקשיש, יצירת מערכת תומכת, מסייעת ומעודדת יחסי אמון בה ירגיש הקשיש נוח.
- ❖ יציקת תוכן בהווי יומו של הקשיש - שילוב הקשיש בפעילויות תרבותיות וחברתיות מתאימות הקיימות בקהילה; שילוב במועדון החברתי השכונתי, בילוי בצוותא בשעות הפנאי וכד'.
- ❖ בניית סביבה תומכת ליצירת רשת מגן בסמיכות למגורי הקשיש באמצעות שכנים, פעיל שכונתי, לשכת רווחה עמותות חסד וכד'.
- ❖ סיוע במימוש זכויותיו של הקשיש תוך מתן פתרון בעיות בכל הקשור להתקשרות אל מול גופים ציבוריים והרשויות – קופ"ח, ביטוח לאומי, עירייה משרד הפנים וכיו"ב.
- ❖ תיעוד סיפורי חיים.

במקביל לעשייה הפרטנית בבתי האזרחים הוותיקים בונים המתנדבים פעילות קהילתית המשלבת פעילות חברתית, בארגונים הפועלים לטובת ניצולי השואה וקליטת עליה, מרכזי יום, שכונות תומכות, בתים חמים, דיור מוגן בתי אבות, ארגוני חסד ועוד. הפעילות החברתית נסובה סביב פעילות משותפת של אזרחים ותיקים ומתנדבים כגון; פעילות עם אזרחים ותיקים עיוורים, שילוב מתנדבות בפרויקט אומנות למרותקי בית, הפעלת חוג תיאטרון בקפה אירופה (בית קפה לניצולי שואה) בו המתנדבות והקשישות מעלות הצגה משותפת. לימוד קרוא וכתוב, לימוד אנגלית ומחשבים. סיירת גינון משותפת לאזרחים ותיקים ומתנדבים בירושלים. גרעין מוסיקלי של מתנדבים בשיתוף האקדמיה למוסיקה העורכים קונצרטים בבתי אזרחים ותיקים מרותקי בית ובמרכזים קהילתיים. פרויקט צפרות למחקר וסימון ציפורים, הפעלת חוג לאומנות מסורתית בקרב קשישות יוצאות אתיופיה, ריפוי בעיסוק באמצעות יצירה, הפעלת חוגים; ציור, נגינה, שירה. יצירת משחקה מותאמת, משחקי חברה – בינגו, הפקת מסיבות לקראת חגים ואירועים מיוחדים. כתיבת עיתון עם הוותיקים ועוד פעילויות נוספות מגוונות ומרגשות.

מיזם והדרת פועל בשלושה מגזרים:

במהלך שנת 2013 הפעיל המיזם כ- 650 מתנדבים בשלוש חטיבות. העשייה דומה בכל שלוש החטיבות תוך התאמה לאופי המגזר ולצרכיו.

1. **והדרת במגזר הכללי:** כ- 260 מתנדבי שירות לאומי ברובם מהמגזר הדתי לאומי אשר פעלו בשנת 2013 בכ- 40 רשויות מקומיות אזוריות, מושבים וקיבוצים ברחבי הארץ.
2. **והדרת במגזר החרדי:** החל פעולתו ביוני 2010 כפיילוט. בשנת 2013 היווה את המיזם הגדול ביותר בקרב השירות האזרחי. פועל באמצעות כ- 260 אברכים המשרתים ב-11 ערים. מטרת המיזם בין היתר, פיתוח שירותים ומתן סיוע חברתי בקהילה החרדית הבוגרת במגוון פעילויות ייחודיות.
3. **אהלינא (בערבית: ההורים שלנו) - והדרת בקרב בני מיעוטים:** החל את פעולתו בנובמבר 2011. בשנת 2013 מנה המיזם כ-150 מתנדבים בכ-20 רשויות. השירותים בקרב בני המיעוטים עבור אזרחים ותיקים אינם מפותחים דיים. בשל כך קיים צורך והיענות גדולה מאוד בקרב המגזר הלא יהודי למיזם. מיזם "אהלינא" עתיד לסייע בפיתוח ויצירת פעילויות חברתיות וסיוע בבתי הוותיקים.

המשרד לאזרחים ותיקים

ה. תחום חינוך, השכלה וקשר בין-דורי

המשרד פועל לחיזוק הקשר הבין דורי ולשיפור תדמיתו של האזרח הוותיק דרך שיתופי פעולה שונים:

סטודנטים למען אזרחים ותיקים

המשרד לאזרחים ותיקים הפעיל בשנת 2013 באמצעות התאחדות הסטודנטים הארצית כ- 450 סטודנטים שפעלו בקרב כ- 5,800 אזרחים ותיקים במגוון תחומים – בירור זכויות ניצולי שואה, תיאטרון קהילתי, חינוך לאומנות, מחשבים, מקהלה בין-דורית ואזרחים ותיקים מתנדבים.

"ותיקים בתנועה" - תנועות הנוער למען אזרחים ותיקים

המשרד מיסד תכניות שבמסגרתן פועלים חניכי תנועות הנוער למען אזרחים ותיקים במגוון רחב של נושאים - החל מלימודי מחשב, עובר ל"פעילויות חגים" וכלה בתיעוד סיפורי חיים של הוותיקים. שיתוף הפעולה המתחיל בתכנית נמשך ונרקם לכדי קשרים אישיים בין בני הנוער והאזרחים הוותיקים הלומדים זה מזה ונהנים זה מחברתו של זה. במסגרת המיזם השתתפו בשנת 2013 למעלה מ-30,000 בני נוער ומעל ל-35,000 אזרחים ותיקים.

מזקנים אתבונן - תכנית הקשר הרב דורי

תכנית הקשר הרב דורי "מזקנים אתבונן", המבוצעת באמצעות בית התפוצות, עונה על הצורך בחיבור ערכי וישיר המעודד למידה משותפת של תלמידים ואזרחים ותיקים. במסגרת התכנית נפגשים צעירים וותיקים לתיעוד באמצעים טכנולוגיים פרק בסיפורו המרתק של העם היהודי. דרך פעילות זו, לומד הוותיק מיומנויות מחשב ואינטרנט, והתלמיד נחשף לסיפורו, לערכיו ולמורשתו של האזרח הוותיק. מטרת הדיאלוג, מיגור הדעות הקדומות ביחס לזקנה והגברת המודעו.

מטרות ויעדים:

- יצירת שיח בין-דורי באמצעות למידה משותפת של הצעיר והאזרח הוותיק, סביב חקר מורשת הקהילה והמשפחה ועל ידי כך- חשיפה לסיפורו של העם היהודי.
- יצירת שיח ומפגש בין צעיר לבין אזרח ותיק, אשר ימגר גילנות ודעות קדומות ביחס לזקנה.
- צמצום הפער הטכנולוגי בקרב אוכלוסיית האזרחים הוותיקים ומתן כלים לתפקוד מיטבי בעולם המודרני.
- תיעוד העולם היהודי שהיה באמצעות סיפורים אישיים, קהילתיים ומשפחתיים והזנתם למאגרי המידע באתר "הקשר הרב דורי" בבית התפוצות.
- חיזוק ערכים חינוכיים מובילים באקלים בית הספר; סובלנות, הקשבה, ערכי התנדבות, נתינה ותרומה לזולת ולקהילה

המשרד לאזרחים ותיקים

תכנית הקשר הרב דורי פועלת בשני מישורים:

התכנית במגזר הכללי: פועלת כיום ב- 240 מוסדות לימוד ב- 7 מחוזות: צפון, חיפה, מרכז, ת"א, מנח"י (י-ם), ירושלים ודרום.

התכנית במגזר בני המיעוטים: פועלת כיום ב- 13 מוסדות לימוד ב- 6 מחוזות: צפון, מרכז, ת"א, מנח"י (י-ם), ירושלים ודרום.

התכנית פועלת ב-88 רשויות והיא מונה כיום 6703 משתתפים, מתוכם 3515 תלמידים ו-3188 אזרחים ותיקים.

תכנית תהילה - השלמת השכלת יסוד למבוגרים

המשרד לאזרחים ותיקים תומך כספית בתוכנית תהילה - השלמת השכלה יסודית למבוגרים, המבוצעת בכ- 50 מרכזי השכלה ברחבי הארץ ובהשתתפות כ- 4,400 אזרחים ותיקים. התוכנית מיועדת לבני 55 ומעלה אשר לא זכו להשכלת יסוד בצעירותם ומעוניינים להשלים את השכלתם היסודית בבגרותם. במסגרת התכנית נלמדים תכני יסוד מגוונים ברמות שונות כגון עברית, חשבון, ביולוגיה, תנ"ך ועוד. פירוט ביחס לחלוקת תמיכה זו מצוי בהמשך דו"ח זה.

קתדראות ואוניברסיטאות עממיות

המשרד תומך במערך קתדראות ואוניברסיטאות עממיות המופעלות בכ-58 רשויות מקומיות בכל רחבי הארץ, בהן לומדים כ-74,000 אזרחים ותיקים. מוסד הקתדראות העממיות הינו מוסד לימודי-תרבותי, אשר נועד להרחיב ולהעמיק את תחומי הדעת אצל המבוגר הבוחר להתפתח, לצבור ידע ולפתח את כישוריו היצירתיים. המשרד לאזרחים ותיקים נותן דגש מיוחד לפעילות הקתדראות העממיות בקרב אוכלוסיית האזרחים הוותיקים, המאופיינת בצריכה גבוהה של תחומי דעת ופעילויות בתחומים נרחבים לצורך יציקת תוכן לשעות הפנאי. בקתדראות מופעלים מסלולים ייחודיים לאוכלוסיית האזרחים הוותיקים, המאופיינים בקורסים עיוניים ובהיערכות ייחודית ללימודי מחשבים, אינטרנט וטכנולוגיות חדישות, תוך שימוש באמצעים ובדרכי הוראה שונים ומגוונים, כשהקתדרה מהווה, בין היתר, מקום מפגש חברתי ותרבותי לאזרחים הוותיקים. פירוט ביחס לחלוקת תמיכה זו מצוי בהמשך דו"ח זה.

מחקרים

על מנת לפתח ולהרחיב את תשתית הידע בנושא הזקנה, במטרה לקדם הבנה טובה יותר של התהליכים החברתיים, דמוגרפיים, תרבותיים, כלכליים ואחרים הקשורים לכך, מקדם המשרד לאזרחים ותיקים, בין היתר, ביצוע מחקרים בנושאים אלה על ידי מוסדות מחקר שונים. המשרד לאזרחים ותיקים משתף פעולה עם גופי מחקר אקדמיים העוסקים בחקר הזקנה והשלכותיה, לביצוע מחקרים בתחום, כשבנוסף, המשרד דאג לתיאום ויצירת שיח בין גופי המחקר השונים בתחום באמצעות ועדת היגוי שבה חברים נציגי מוסדות המחקר העוסקים בחקר הזקנה בישראל. המשרד קיים מחקרים במיזם משותף עם גופי המחקר הבאים: אוניברסיטת חיפה, אוניברסיטת בן גוריון, מכללת בית ברל, מכון הרצוג - אוניברסיטת תל אביב ומכון וינגייט.

המשרד לאזרחים ותיקים

ו. תחום תרבות ופנאי

מועדון צרכנות "ותיקים ונהנים"

המשרד יזם הקמת מועדון צרכנות לציבור האזרחים הוותיקים אשר מטרתו לקדם מתן הנחות ייחודיות לציבור האזרחים הוותיקים במגוון תחומים צרכניים ושירותים שונים. במועדון רשומים ופעילים באופן אקטיבי היום כ-50,000 אזרחים ותיקים המקבלים דיווחים שוטפים על הטבות המועדון ונהנים מהצעות המועדון השונות כאשר המועדון פתוח לכלל האזרחים הוותיקים, שיכולים להצטרף אליו ללא דמי הצטרפות או שימוש.

קולנוע - הנחה על סרטים ישראלים

המשרד יזם תיקון לחוק האזרחים הוותיקים ותקנות האזרחים הוותיקים (הנחות למופעי תרבות ומוזיאונים) כך שיוכרו בתי קולנוע וסרטים ישראלים כזכאים להנחה, בהתאם לתקנות הקולנוע לעניין הנחה זו. בשנת 2013 לקחו חלק במיזם זה 13 בתי קולנוע ורשתות קולנוע וכ-60,000 אזרחים ותיקים נהנו מהנחה זו. יצויין כי חוק האזרחים הוותיקים ותקנותיו מעניקים לאזרח ותיק זכאות להנחה בשיעור של 50% מדמי כניסה למופעי תרבות, מוזיאונים ותיאטראות. מכוח חוק האזרחים הוותיקים ותקנותיו, מממן המשרד לאזרחים ותיקים בשיתוף עם בתי הקולנוע המשתתפים בהסדר מחצית מעלות הכניסה לסרט ישראלי, בכל ימות השבוע ובכל שעות ההקרנה. כ-85% מבתי הקולנוע בישראל היו שותפים להסדר בשנת 2013.

- רשת רב חן – יס פלאנט (ת.י.תיאטראות)
- רשת סינמה סיטי (ניו לנאו סינמה)
- רשת גלובוס גרופ
- רשת קולנוע לב
- קולנוע אילת
- אורלנדו סינמה (הצטרף בדצמבר 2013)
- יונייטד קינג
- קולנוע רחובות
- בית גבריאל
- סינמטק שדרות
- סינמטק תל אביב
- סינמטק חולון (הצטרף בדצמבר 2013)

המשרד לאזרחים ותיקים

ליגת פטאנק

המשרד לאזרחים ותיקים מפעיל, כחלק מהטמעת חשיבות הפעילות הספורטיבית בגיל המבוגר, יחד עם משרד התרבות והספורט ובאמצעות חברת המתנ"סים, ליגת פטאנק לאזרחים ותיקים. ליגה זו פועלת ב- 91 ישובים, מורכבת מ- 181 קבוצות ובשנת 2013 השתתפו כ- 850 אזרחים ותיקים בתחרויות הליגה ברמה הארצית.

ז. תחום ניצולי שואה, תיעוד והשבת רכוש

פרויקט לעד ופריקט לדורות

כפי שפירטנו למעלה בתוך "תחום פניות ציבור" - באחריות ראש תחום פניות ציבור.

תמיכה בארגוני ניצולי שואה

המשרד תומך כספית בארגוני ניצולי שואה רבים, הפועלים להנצחת זיכרון השואה ולהשגת פיצויים לנרדפי הנאצים ועוזריהם. פירוט ביחס לחלוקת תמיכה זו מצוי בהמשך דו"ח זה.

פרויקט HEART - השבת רכוש יהודי מתקופת השואה

בהתאם להחלטת ממשלה 2534 מיום 4.11.2007 המשרד מפעיל פרויקט בינלאומי לקידום נושא השבת רכוש יהודי מתקופת השואה. (פרויקט HEART). בנוסף, המשרד פועל לקידום ותיאום השיח הפנים-ממשלתי בנושא, ומוביל את הטיפול בסוגיות בינלאומיות הנוגעות לתחום זה מול מדינות רבות. מאז התחלת פעילות המיזם, התקבלו כ-200,000 אלף טפסים לרישום תביעות פוטנציאליות מרחבי העולם. המשרד פועל לקדם משא ומתן בינלאומי לצורך שינויי חקיקה לטובת ניצולי השואה.

"והגדת לבנד"- תיעוד מורשת זכויות ורכוש יהדות ערב ואיראן

בהתאם להחלטת ממשלה מס' 792 מיום 12.10.09, מופקד המשרד על ריכוז וביצוע פעולות של רישום ותיעוד זכויות ורכוש של יהודים יוצאי ארצות ערב ואיראן. כן מקדם המשרד פעולות להנצחת המורשת של קהילות יוצאי ארצות ערב ואיראן וכן העלאת נושא הרכוש שנותר בארצות הנ"ל למודעות הקהל הישראלית והעולמית. המשרד ביצע תכנית הסברתית ותקשורתית בשיתוף פעולה עם "יד בן צבי". כן נמשכות פעולות התיעוד שכוללות ראיונות בעל פה, צילום מסמכים ותמונות, רישום הרכוש וכל סוג של תיעוד אחר הקשור לחיי היהודים ומורשתם בארצות אלה. איסוף המידע מבוסס על מתנדבים, פעילי ארגונים העוסקים בתחום ועל כלל השירותים והיכולות של רשויות הקומיות, המשרד לאזרחים ותיקים וגורמים נוספים.

המשרד לאזרחים ותיקים

תקציב 2013

2013						קוד תקנה	שם תקנה
תקציב מקורי - עבצ	תקציב מקורי - כמויות	תקציב מקורי - שיא כא	תקציב מקורי - הכנסה מיועדת	תקציב מקורי - הוצאה מותנית בהכנסה	תקציב מקורי - הוצאות נטו		
0	0	4	0	0	627	4520201	שיא כח אדם
404	0	0	0	0	11,329	4520202	עבודה בלתי צמיתה
0	8,657	0	0	0	432	4520203	שעות נוספות
0	33	0	0	0	1,583	4520204	החר הוצאות רכב
0	8,491	0	0	0	600	4520205	העסקת סטודנטים
0	0	0	0	0	129	4520210	השתתפות במנהל הרכב
0	0	0	0	0	984	4520211	השתתפות במנהל הדיור
0	0	0	0	0	1,364	4520212	הוצאות תפעול
0	0	0	0	0	25,364	4520213	פעולות
0	0	0	0	0	5,500	4520214	תמיכה במוסדות ציבור
0	0	0	0	0	0	4520215	הדרכה ושכר לימוד
0	0	0	0	0	3,650	4520216	תמיכה בפעילות חינוכית
0	0	0	0	0	2,004	4520217	השתתפות במשרדי הממשלה
0	0	0	0	0	3,346	4520218	חרבה לפעולות המשרד
404	17,181	4	0	0	56,912	Grand Total	

המשרד לאזרחים ותיקים

ביצוע מול תקציב מאושר לשנת 2013

פרמטרים		שנה: 2013		סכומים: ברוטו		אחוז ביצוע חריג: 100		כל הרמות ☐ החזל ☐	
מספר פרט	פ	ש	ח	שם הפרט	הוצאה	ביצוע מצטבר	אחוז ביצוע	יתרת התחייבויות	ת
045202				המשרד לאזרחים ותיקים	<u>110,704</u>	63,398.000	57.27	46,558.000	
04520201				שיא כח אדם	0	0.000	0.00	0.000	
04520202				עבודה בלתי צמיתה	<u>9,200</u>	8,849.000	96.18	0.000	
04520203				שעות נוספות	142	152.000	107.04	0.000	
04520204				החזר הוצאות רכב	<u>1,033</u>	955.000	92.45	0.000	
04520205				העסקת סטודנטים	<u>300</u>	293.000	97.67	0.000	
04520210				השתתפות במנהל הרכב	179	153.000	85.47	18.000	
04520211				השתתפות במנהל הדיור	<u>1,211</u>	1,168.000	96.45	42.000	
04520212				הוצאות תפעול	<u>5,249</u>	3,422.000	65.19	1,717.000	
04520213				פעולות	<u>80,119</u>	40,903.000	51.05	39,197.000	
04520214				תמיכה במוסדות ציבור	<u>9,300</u>	4,645.000	49.95	4,611.000	
04520215				הדרכה ושכר לימוד	0	0.000	0.00	0.000	
04520216				תמיכה בפעילות חינוכית	<u>3,967</u>	2,909.000	73.33	972.000	
04520217				השתתפות במשרדי הממשלה	4	50.000-	1250.00-	0.000	
04520218				רזרבה לפעולות המשרד	<u>0</u>	0.000	0.00	0.000	

המשרד לאזרחים ותיקים

תקציב לשנת 2014

2014						קוד תקנה	שם תקנה
תקציב מקורי - עבצ	תקציב מקורי - כמויות	תקציב מקורי - שיא כא	תקציב מקורי - הכנסה מיועדת	תקציב מקורי - הוצאה מותנית בהכנסה	תקציב מקורי - הוצאות נטו		
0	0	4	0	0	633	4520201	שיא כח אדם
492	0	0	0	0	11,442	4520202	עבודה בלתי צמיתה
0	11,212	0	0	0	565	4520203	שעות נוספות
0	40	0	0	0	1,599	4520204	החזר הוצאות רכב
0	8,586	0	0	0	259	4520205	העסקת סטודנטים
0	0	0	0	0	129	4520210	השתתפות במנהל הרכב
0	0	0	0	0	984	4520211	השתתפות במנהל הדיור
0	0	0	0	0	1,364	4520212	הוצאות תפעול
0	0	0	0	0	39,237	4520213	פעולות
0	0	0	0	0	6,000	4520214	תמיכה במוסדות ציבור
0	0	0	0	0	0	4520215	הדרכה ושכר לימוד
0	0	0	0	0	3,650	4520216	תמיכה בפעילות חינוכית
0	0	0	0	0	2,004	4520217	השתתפות במשרדי הממשלה
0	0	0	0	0	5,246	4520218	רזרבה לפעולות המשרד
492	19,838	4	0	0	73,112	Grand Total	

המשרד לאזרחים ותיקים

חוקים ותקנות

המשרד לאזרחים ותיקים מקדם חקיקה ממשלתית, במגוון תחומים, הבאה לשפר ולהיטיב את חייהם של האזרחים הוותיקים בישראל. במסגרת פעילות זו המשרד אמון ומוביל חקיקה רלוונטית. להלן רשימת החוקים שהשר העומד בראש המשרד ממונה על ביצועם:

1. חוק האזרחים הוותיקים, התש"ן-1989.
2. חוק האזרחים הוותיקים (תיקון מס' 9) (יועץ לענייני אזרחים ותיקים ברשות מקומית), התש"ע-2010.
3. חוק האזרחים הוותיקים (תיקון מס' 11) (מתן מידע), התשע"א-2011, קובע כי רשויות ציבוריות יידעו את המשרד בדבר הזכויות וההטבות שהן מעניקות לאזרחים ותיקים. המשרד לאזרחים ותיקים אמון על יידוע האזרחים הוותיקים על המידע שהתקבל, כאמור, בידיו.
4. תקנות האזרחים הוותיקים (תוקף תעודת אזרח ותיק), תשע"א-2011.
5. תקנות האזרחים הוותיקים, תשנ"א 1991. המשרד לאזרחים ותיקים ממונה על ביצוע חוק האזרחים הוותיקים, התש"ן-1989, לרבות ביחס למתן תעודת אזרח ותיק לזכאים.
6. תקנות האזרחים הוותיקים (הטבות לאזרח ותיק שמקבל קצבת זקנה לנכה), תשע"ב-2011.
7. תקנות האזרחים הוותיקים (הנחות למופעי תרבות ולמוזיאונים) (תיקון), התשע"ב-2012.
8. תקנות האזרחים הוותיקים (שליחה ופרסום של חוברת מידע), התשע"ג-2012.

המשרד לאזרחים ותיקים

תמיכות בשנת 2013

תמיכה עבור פעילות קתדראות או אוניברסיטאות עממיות

פעילות הקתדראות והאוניברסיטאות העממיות בוצעה ונתמכה על ידי האגף לחינוך מבוגרים במסגרת משרד החינוך. ביום 17.08.08 החליטה הממשלה על העברת שטחי פעולה ממשרד החינוך למשרד לאזרחים ותיקים שתוקפה הנו החל מ-1.1.09. בכלל זה, נושא תקצוב פעילות הקתדראות והאוניברסיטאות העממיות הועבר לאחריות המשרד לאזרחים ותיקים.

התמיכה ניתנת בעבור פעילות של לימודי העשרה והרחבת אופקים שלא לשם קבלת תעודה פורמאלית עבור בני 55 ומעלה במסגרת הקתדראות והאוניברסיטאות העממיות, על פי תוכנית לימוד שאושרו על ידי המשרד לאזרחים ותיקים.

בשנת 2013 תמך המשרד ב- 49 קתדראות, להלן פירוט לפי ישובים:

שם הקתדרה	הקצאה	תשלום
אור יהודה	39510	39510
אילת	31000	31000
אשדוד- מעל"ה	29533	29533
אשדוד אופק	40074	25638.9
באר שבע- כיוונים	35603	15381.88
ביתנו (עמק הירדן)	61741	61741
בת-ים	24408	24408
גיל עוז (עמק המעיינות)	83443	83443
דורות (מ.א זבולון)	69495	69495
דורות גלבוע	91386	91386
הוד השרון	38406	37283.02
הרצוג	52068	52068
הרצליה	48539	48539
ותיקי הגליל העליון	40000	40000
חולון	25337	25337
חוף הכרמל	23468	22587.95
חיפה - קתדרה לעולה	36056	35251.18
טבריה	55237	0
י.ה.ל (מטה אשר)	30684	30684
ירושלים	62927	31394.65
כפר סבא	46481	46481
מ.א. אשכול	32096	32096

המשרד לאזרחים ותיקים

42069	42069	מגידו
27145	27145	מודיעין
57972	57972	מילוא (מ.א. מנשה)
30957.13	33085	משגב
24452	24452	נס ציונה
22168.73	26122	נתניה
44234.67	47706	עמק יזרעאל
45874.55	51935	עפולה עילית
31856	31856	ערד
0	55349	קרית-אתא
32734	32734	קרית אונו
23228	23228	פרדס חנה
23508	23508	גולן
20488	20488	ראש העין
51900	51900	ראשון לציון
82087	82087	רחובות
32049	32049	רמלה
22617	22617	גוש עציון
22655.63	28823	רמת הנגב
21922	21922	רמת השרון
49685	49685	רעננה
16362	16362	שלהבת טבעון
19673.4	26636	קרית גת
26953	26953	קרני שומרון
35076.92	40000	מ.א. בנימין
40115	40115	שער הנגב
10752.55	13681	ערבה תיכונה

המשרד לאזרחים ותיקים

תמיכה עבור תוכנית "תהיל"ה" - תמיכה בהשלמת השכלה יסודית למבוגרים

תכנית תהיל"ה פעלה באמצעות משרד החינוך - האגף לחינוך מבוגרים, בכ- 55 ישובים ברחבי הארץ. התוכנית הופעלה על ידי מרכזי השכלה ברשויות המקומיות, המוכרים על ידי משרד החינוך על פי תוכניות לימודים שקבע משרד החינוך. ביום 17.08.08 החליטה הממשלה על העברת שטחי פעולה ממשרד החינוך למשרד לאזרחים ותיקים שתוקפה החל מיום 1.1.09. בכלל זה, הועברה תוכנית תהיל"ה לאחריות המשרד לאזרחים ותיקים, למעט ההיבטים החינוכיים פדגוגיים שימשיכו להיות מפוקחים על ידי משרד החינוך. בשנת 2013 תמך המשרד ב- 44 מרכזי השכלה.

להלן פירוט לפי ישובים:

שם המרכז	סכום להקצאה	תשלום בפועל
אשדוד	25,000	24211
שדות נגב	18,949	18949
באר שבע	46,078	46078
קרית מלאכי	38,369	38369
קרית גת	26,183	25331
גילה	60,062	49303
שמואל הנביא	66,082	60098
בית העם	16,401	16401
בקעה רבתי	13,150	12924
פת	82,802	69661
פסגת זאב	48,819	48819
נוה יעקב	33,544	29782
אופקים	40,000	36200
תלפיות מזרח	35,039	35039
לב העיר	24,163	24163
דימונה	18,975	18975
בני ברק	12,091	12091
בת ים	46,294	45382
הרצליה	41,387	33536
חולון	27,465	24779
כפר סבא	49,459	49459
לב השרון	19,701	19701
נס ציונה	18,046	14792
נתניה	46,484	45700
פתח תקווה	65,694	65694
ראש העין	67,582	67582
ראשון לציון	35,013	35013
רמלה	40,608	40608
רמת השרון	12,732	12732

המשרד לאזרחים ותיקים

45466	45,466	רמת גן
9116	9,116	רמת השיקמה
21416	21,416	רמת עמידר
110292	110,634	ת"א - שכונות
40220	42,129	רעננה
15177	15,177	עמק יזרעאל
15035	15,035	יקנעם
0	6,723	חדרה
5000	5,000	עפולה
15714	28,326	ק. אתא
3881	3,881	ק.ים
11461	11,461	חצור הגלילית
18073	19,469	מעלות
16765	17,558	טבריה
9935	9,935	מגדל העמק

המשרד לאזרחים ותיקים

תמיכה במוסדות ציבור הפועלים להנצחת זיכרון השואה

להלן רשימת מוסדות ציבור שאושרה להם תמיכה לפי סעיף 3א' לחוק יסודות התקציב התשמ"ה – 1985, במהלך שנת 2013, בציון סכום התמיכה שאושר לכל מוסד:

הסכום שאושר לתמיכה בשקלים חדשים	שם המוסד
	תמיכה במוסדות ציבור הפועלים להנצחת זיכרון השואה:
77,733	אלה – מרכז לסיוע נפשי-חברתי ליוצאי הולנד וקרוביהם
20,638	העמותה להקמת המוזיאון למורשת היהדות הדוברת הונגרית
218,137	משואה – יד לחברי תנועות נוער ציוניות בשואה ובמרי
15,645	ארגון עובדי הכפיה תחת שלטון הנאצים
156,298	מכון שואה ואמונה – שם עולם, לעיון, תיעוד ומחקר
228,263	מרכז ארגונים של ניצולי השואה בישראל
79,701	איגוד יוצאי לטביה ואסטוניה בישראל
23,457	ארגון ניצולי מחנות ההשמדה יוצאי יוון בישראל
61,462	ידידי יוסף ורבקה באו תל אביב
17,814	ארגון יוצאי לודג' בישראל
45,799	ארגון הפרטיזנים לוחמי המחתרות ומורדי הגטאות בישראל
37,920	יש – ילדים ויתומים ניצולי שואה בישראל
204,330	ארגון אסירי הנאצים לשעבר – מחוז תל אביב
82,030	ארגון החיילים והפרטיזנים נבי המלחמה בנאצים
103,685	תואטראות עדות – לספר כרו לחיות

המשרד לאזרחים ותיקים

201,663	י"ד לעד" – בית הערות למורשת הציונות הדתית והשואה, מיסודם של ותיקי בני-יעקבא מרכז אירופה
92,629	קרן להנצחת זכר חללי גטו טרזין (טרזיינשטט)
39,398	בית לוחמי הגטאות על שם יצחק קצנלסון למורשת השואה והמרד
16,745	איגוד יוצאי וילנה והסביבה
136,807	דורות ההמשך – נושאי מורשת השואה והגבורה
176,696	הארגון העולמי של יהודים יוצאי לוב
76,789	ארגון עולמי של יהודי בוקובינה
78,079	ארגון יוצאי קהילות זגלמביה בפולין

תמיכה במוסדות ציבור הפועלים להשגת פיצויים לנרדפי הנאצים ועזריהם

להלן רשימת מוסדות הציבור שאושרה להם תמיכה לפי סעיף 3א' לחוק יסודות התקציב התשמ"ה – 1985, במהלך שנת 2013, בציון סכום התמיכה שאושר לכל מוסד:

שם המוסד	הסכום שאושר לתמיכה בשקלים חדשים
תמוכה במוסדות ציבור הפועלים להשגת פיצויים לנרדפי הנאצים ועזריהם:	
מרכז ארגונים של ניצולי שואה בישראל	2,600,000

המשרד לאזרחים ותיקים

פרסומים, חוברות ועלוני מידע לציבור

הפרסום	הערה
המדריך לאזרח הוותיק - זכויות, הטבות ומידע עבור האזרחים הוותיקים בישראל	2013
פלייר מוקד *8840: מוקד פניות לאזרחים הוותיקים ולניצולי השואה	2013
המסלול הסגול - סיורים מודרכים בימי שלישי לאזרחים הוותיקים	2013
עושים לקשישים את החג - ראש השנה	2013
תחרות סרטונים בפייסבוק	2013
סבא זהירות (באנר לאתר)	2013
מגן השר לאזרחים ותיקים - מתנדבים מצטיינים	2013
והגדת לבנד - מודעה לפסטיבל מספרי הסיפורים	2013
תיקון מבחנים לחלוקת כספי תמיכות של המשרד לאזרחים ותיקים למוסדות ציבור הפועלים להנצחת זיכרון השואה	2013
אזרחים ותיקים: יש מי שדואג לכם!	מבצע סגולות יולי 2013
סבא סרט	יולי - אוגוסט 2013
חוברת "והגדת לבנד" - מורשת קהילות יהדות ערב ואיראן	2013
שבת "והדרת"	2013
פלייר "והגדת לבנד"	2013
חוברת מגן השר לאזרחים ותיקים מתנדבים מצטיינים	2013
סבאכנסת: קטלוג תערוכה	חודש האזרח הוותיק תשע"ד 2013

המשרד לאזרחים ותיקים

יחידות במשרד המעניקות שירות לאזרח:

א. מוקד *8840

מוקד לפניות אזרחים ותיקים, כל דרכי ההתקשרות מפורטים לעיל.

ב. מתן תעודת אזרח ותיק

המשרד לאזרחים ותיקים משמש כמשרד מטה ועיקר עיסוקו הנעה וקידום תוכניות למען אזרחים ותיקים. יחד עם זאת, המשרד מספק באופן ישיר את שירות הנפקת תעודת אזרח ותיק לזכאים. המשרד לאזרחים ותיקים מפיק תעודות אזרח ותיק בהתאם לחוק האזרחים הוותיקים, התשי"ן – 1989. התעודה נשלחת אל האזרח הוותיק בסמוך להגיעו לגיל פרישה. "אזרח ותיק" הוא תושב ישראל שהגיע, לפי הרישום במרשם האוכלוסין, לגיל הפרישה כמשמעותו בחוק גיל פרישה, התשס"ד-2004. במידה ולא התקבלה התעודה, יש לפנות למשרד לאזרחים ותיקים. להלן פרטי התקשרות לקבלת תעודת אזרח ותיק, ללא תשלום: טלפון 02-6547025 בין השעות 8:00 ל-16:00. פקס 02-6547049.

מייל ezrach.vatik@pmo.gov.il.

התעודה המופקת ניתנת לשימוש הן בישראל לצורך קבלת זכויות האזרח הוותיק והן בחו"ל. התעודה הינה בינלאומית ועשויה להקנות הנחות בחו"ל בהתאם לחוקי המדינה אליה נוסעים. למידע אודות הזכויות שמקנה תעודת האזרח הוותיק, ניתן לפנות למוקד *8840 של המשרד לאזרחים ותיקים בטלפון *8840 בפקס 02-5605034.

ג. מועדון צרכנות לאזרחים ותיקים - "ותיקים ונהנים"

טלפון: *8840

אתר אינטרנט: www.8840.co.il.

"ותיקים ונהנים" הוא מועדון צרכנות לאזרחים ותיקים, שהוקם ביוזמת המשרד לאזרחים ותיקים ומנוהל ע"י חברת "סטייל - ניהול והפעלת מועדוני לקוחות בע"מ" (שנבחרה בהליכי מכרז). מועדון "ותיקים ונהנים" פועל לטובת כלל האזרחים הוותיקים בישראל, באמצעות שיתוף פעולה עם חברות וגופים מסחריים, על מנת להציע מגוון רחב של פעילויות, הטבות ושירותים בתחומים הבאים: קניות וצרכנות, תרבות הפנאי, ספורט, טיולים ונופש בארץ ובחו"ל, לימודים, תקשורת, שירותים עד הבית ועוד.

מיהו עמית "ותיקים ונהנים" ?

כל אזרח ותיק (נשים מגיל 62, גברים מגיל 67) זכאי להנות מהטבות שונות, אך על מנת לקבלת גישה להטבות הניתנות באמצעות זיהוי אישי, יש לבצע הרשמה באמצעות אתר זה www.8840.co.il או למלא טופס הצטרפות ולשלוח לפקס: 03-5039225, או לכתובת המייל info@style.co.il או בדואר לכתובת: סרלין 40, חולון 58298.

המשרד לאזרחים ותיקים

הנחיות מנהליות

לא קיים במשרד לאזרחים ותיקים.

מאגרי מידע

ב- 6.11.2013 התקבל אישור מאת רשם מאגרי המידע במשרד המשפטים על רישום מאגר מידע: מוקד 8840 מרכז לפניות ציבור בבעלות המשרד לאזרחים ותיקים, מס' מאגר 700044968. מאגר המידע הוקם בשנת 2008 עם הקמת מוקד *8840 של המשרד. מנהל המאגר: גב' שרה זילברשטיין-היפש, ראש תחום פניות ציבור במשרד לאזרחים ותיקים. מטרת המאגר: לשמש מרכז לפניות ציבור של המשרד לאזרחים ותיקים, ובכלל זה למסור לאזרחים ותיקים מידע על זכויותיהם, בדיקת זכויות לרבות מול גופים שונים וביצוע שיחור. המשרד החל בהליכים לרישום מאגרי מידע נוספים.

קרנות ומלגות במימון המשרד

מלגות לסטודנטים:

במסגרת פרויקט שיזם המשרד עם התאחדות הסטודנטים המשרד מחלק מלגות ל- 454 סטודנטים בעבור פעילות של 120 שעות במגוון תחומים עם זקנים. מטרת לחבר בין הסטודנטים לעולמם של האזרחים הוותיקים בקשת רחבה של נושאים: יצירת תיאטרות קהילתיים, חונכות בלתי פורמלית, בירור זכויות ניצולי שואה ותינווד סיפורם האישי, שיעורי העשרה במחשבים ועוד.

פירוט הרשויות הציבוריות שהמשרד אחראי על תחומי פעילותן:

מנהלת השירות האזרחי לאומי

החלטת ממשלה מס' 1049 מיום 15.12.2013⁴ - העברת מנהלת השירות הלאומי-אזרחי, על סמכויותיה, ממשרד הכלכלה למשרד לאזרחים ותיקים ולשר לאזרחים ותיקים

⁴ <http://www.pmo.gov.il/Secretary/GovDecisions/2013/Pages/dec1049.aspx>